

Visitationstal i Hässjö, Ljustorp och Tynderö pastorat

16 september 2018 i Hässjö kyrka

Kära medarbetare och församlingsbor i Hässjö, Ljustorps och Tynderös församlingar. Under måndagen och tisdagen denna vecka har jag mött anställda, förtroendevalda och ideella för samtal om församlingarnas verksamhet och uppdrag. Jag vill redan nu passa på att tacka för gott värdskap och goda samtal. Jag tackar också min adjunkt Mia Ödmark, för arbetet med minnesanteckningarna från dessa samtal. De kommer att tillsammans med detta tal, en mängd fakta, statistik och protokoll från fastighetssyner, kyrkobokföringsinspektionen med mera som samlats in före mitt besök och den åtgärdslista som blir resultatet av allt detta att ingå i visitationsprotokollet. Det protokollet skall sedan skickas till domkapitlet för behandling och därefter till stiftsstyrelsen och stiftskansliet för kännedom samt till ert kyrkoråd och till kyrkoherden för åtgärdande. Från stiftskansliet återkommer vi sedan efter cirka ett halvår för uppföljning.

Visitationens uppgift

Svenska kyrkan är en episkopal kyrka. Detta betyder dels att det i kyrkan finns biskopar, ett uppdrag som är kopplat till det nytestamentliga grekiska begreppet episkopé som betyder främjande och tillsyn samt att Svenska kyrkans församlingar och pastorat alltid hålls samman i ett stift. Stiftet har till uppdrag att svara för episkopeo, tillsyn och främjande, av församlingens grundläggande uppgift med de fyra aspekterna: gudstjänst, undervisning, diakoni och mission. Detta medför också enligt vår kyrkas ordning, att stiftet även skall utöva tillsyn över pastoratens och församlingarnas förvaltning. Förvaltningen finns till för att göra denna grundläggande uppgift möjlig i varje församling. Ingen församling står alltså ensam i vår Kyrka. Vi är en gemenskap av församlingar som tillsammans skall stötta och hjälpa varandra att utföra det uppdrag som kyrkans Herre, Jesus Kristus har givit oss. Församlingen fullgör helt enkelt sin grundläggande uppgift både inom ramen för en lokal självstyrelse, men också å hela kyrkans vägnar eftersom församlingen ingår i en större gemenskap med grannförsamlingar och pastorat, men också med stiftet, trossamfundet Svenska kyrkan och hela den världsvida kyrkan. Kyrkans arbete i en lokal församling påverkar därför alltid kyrkan som helhet. Man skulle kunna säga att visitationens främsta uppgift är att påminna stiftets församlingar om att vi är en stiftskyrka som hålls samman av uppdraget att genomföra och göra församlingens grundläggande uppgift möjlig.

Omfattande arbete gjorts inför förvaltningsvisitationen

Denna visitation har varit något förkortad på grund av att den samtidigt utgör en avstämning av en sedan flera år av domkapitlet pågående specialtillsyn över pastoratet. Orsaken till denna specialtillsyn finner vi främst i resultatet av den förra biskopsvisitationen, men också i flera anmälningar om sådant som inte fungerat i pastoratet. Detta tillsynsarbete har behövt pågå under en längre tid, både beroende på dess omfattning och på bytet av biskop och så småningom också av kyrkoherde och förtroendevalda. Åtgärdslistan som Lovisa Schmidt som ny kyrkoherde för några år sedan fick överta från sin företrädare var omfattande och kravet som ställdes på

henne i hennes allra första kyrkoherdeuppdrag var väldigt högt. Ett stort administrativt ansvar axlades av henne samtidigt som hon också fick leda arbetet med att göra det möjligt för er att bygga upp och flytta in i er fina och nya pastorsexpedition i Söråker. Vid avstämningen av den särskilda tillsynen som inledde mitt besök här i måndags kunde stiftsjuristen konstatera att ett omfattande arbete gjorts för att rätta till avsaknaden av de dokument och rutiner som domkapitlet krävt. Kvar finns nu åtgärder som man kan förvänta sig finna i ett litet pastorat vid en visitation och dessa kommer nu att överföras till visitationens åtgärdslista.

Mycket arbete återstår

Lovisa Schmidt har alltså med sin administrativa förmåga och ett hårt arbete lagt en grund som gör att den som kommer att efterträda henne nu kan ta tag i den praktiska följderna av detta arbete. Därför vill jag uppmana er anställda, förtroendevalda och ideella att lojalt stödja den som så småningom blir Lovisas efterträdare i dennes stora utmaning: att se till att också detta pastorat blir en arbetsplats där både arbetsgivare och arbetstagare följer de lagar föreskrifter som gäller enligt svensk lagstiftning för arbetsgivaransvar och förvaltning. Detta kan bland annat handla om administrativa rutiner för arbetstids- och arbetsrapportering, dator- och epostanvändning, för förvaltning, arbetsmiljö och säkerhet, samt om åtgärder som måste göras för och på era fastigheter vilket omgående behöver planeras in i er flerårsbudget och verkställas. Vidare behöver kyrkorådet genast skapa rutiner för barnkonsekvensanalyser i beredningen av sina ärenden. Kvar finns också behovet av att arbeta fram en reviderad församlingsinstruktion samt en ordning för beredningsfrågor och det systematiska arbetsmiljöarbetet. Mer detaljer kring detta kommer i protokollets åtgärdsplan så det tänker jag inte fördjupa mig mer i här. Jag vill dock tydligt stryka under det vi konstaterade vid i måndagens kyrkorådsmöte: det är många krav som ställs på en arbetsgivare och förvaltare. Jag vet själv från min egen kyrkoherdeerfarenhet hur ofattbart mycket arbete och ansvar detta handlar om. Här krävs tydlighet, framförhållning och en förmåga att markera skillnaden i ansvar, rättigheter och skyldigheter mellan styrning och ledning och mellan arbetsgivare och arbetstagare. Det är sannerligen ingen enkel utmaning! Vi har under dessa dagar därför också samtalat om att en del av de åtgärder som väntar er kommer att ni att finna både kloka och mer resursstarka lösningar till när ni så småningom söker samverkan med fler församlingar i ett större pastorat. Något som, liksom ni också själva uttryckt att ni är väl medvetna om, är en absolut nödvändighet för att ni skall mäta upp de krav ni förväntas uppfylla. Här kommer också stiftet att finnas med er i samtal, utredningar och stöd.

Så vill jag tacka kyrkorådet och koherden för den goda vilja till lösningar och för all den tid ni lagt ner för att uppfylla de krav som domkapitlets särskilda tillsyn har lagt på er sedan förra visitationen. Jag önskar er verkligen av allt mitt hjärta allt gott i de utmaningar och åtgärder ni nu har att hantera. Glöm inte att både stiftet och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation finns till hands för rådgivning och stöd. Men nu skall jag inte längre uppehålla mig vid den åtgärdslista som väntar utan istället utgå från allt positivt jag mött och sett under dessa dagar.

En fin verksamhet för alla åldrar

Först och främst: ett stort grattis till era nya expeditiionslokaler! Vilket lyft! Det är er väl unt att äntligen få ha ändamålsenliga lokaler för både administration, personal och församlingsbor. Detta har ni gjort väldigt bra och med ett fantastiskt resultat,

”

... ett omfattande arbete gjorts för att rätta till avsaknaden av de dokument och rutiner som domkapitlet krävt.

även om jag förstår att det varit slitsamt på många sätt med planering, projektering och flytt. Använd gärna erfarenheterna av den relativt lilla omorganisationen som en målbild av det arbete som väntar i utvecklingen av er arbetsorganisation och ert arbetsgivarskap. Till slut blir det väldigt bra och ändamålsenligt, även om vägen dit kan bli tung och kantas av tvivel och motgångar.

Sedan vill jag berömma er för all den verksamhet ni bedriver. Såväl anställda som förtroendevalda och ideella i pastoratet bedriver med små resurser och god vilja ett fantastiskt arbete för alla åldrar. Att bedriva barn- diakoni- och musik- och vuxenverksamhet i tre församlingar med en utspridd och liten befolkning kräver både entusiasm, fantasi och ideellt engagemang. Och det har ni! Särskilt imponerad är jag av församlingens ideella engagemang och över att era tre församlingar har gemensamma träffar några gånger per år. Det är klokt att hjälpa varandra att hålla glöden uppe och finna inspiration både till att fortsätta med det invanda och att våga finna nya vägar för församlingens grundläggande uppgift. Se dock till att aldrig tappa bort den respekt jag ser att ni har för kyrkoherdens chefs- och arbetsledningsansvar och kyrkorådets arbetsgivar- och förvaltningsansvar.

” Särskilt imponerad är jag av församlingens ideella engagemang ...

Det är också gott att ni nu börjat samverka med Timrå församling i konfirmand och ungdomsarbetet. Inte minst när det gäller våra ungdomar krävs förenade krafter för att vi skall kunna möta dem där de är och utifrån deras verklighet. Om vi inte förmår möta våra ungas verklighet i dag kommer vi inte heller att få den kunskap om och det kontaktnät i vårt närsamhälle vi behöver för att vår kyrka både skall kunna leva i dag och överleva i morgon.

Därför måste barn- och ungdomsverksamheten ständigt prioriteras. Ja, här behöver vi verkligen hjälpa och stödja varandra över de församlingsgränser som inte spelar samma roll för de yngre generationerna som det gör för oss äldre. Vi får inte låta gammal bymentlighet och rivalitet undergräva vår kyrkas trovärdighet och möjlighet att vara relevant för dagens människor.

Vi får heller inte låta prestige och revirtänkande eller en felaktig uppfattning om kyrkans uppdrag stå i vägen för det som är allas vårt uppdrag och ansvar. Allt som händer i våra församlingar, oavsett det handlar om administration, fastighetskötsel, gudstjänst, musik och verksamhet för alla åldrar och i alla former gör vi nämligen antingen som ett stöd för eller en konsekvens av församlingens grundläggande uppgift, inget annat. Vare sig vi är anställda, förtroendevalda eller ideella så är det detta som är vårt ansvar och mandat. Under mina olika möten med er under den gångna veckan har vi lyft detta perspektiv flera gånger. I dessa samtal har vi konstaterat att allt vi är och gör, allt vi säger och har till uppgift som anställda, förtroendevalda eller ideella hela tiden och på olika sätt alltid skall kunna spegla de fyra aspekterna gudstjänst, undervisning, diakoni och mission. Alla är vi lika viktiga för detta arbete och alla, oavsett ni arbetar eller är lediga, är ni också representanter för den värdegrund som kyrkan står för. ”Alla står i evangeliets tjänst och under dess auktoritet”, som kyrkoordningen uttrycker det. Jag skriver en hel del om detta vårt uppdrag och ansvar i mitt herdabrev som alla anställda och förtroendevalda skall ha fått. Jag vill därför uppmana er att som en start på er kommande förnyelse- och uppbyggelsearbete tillsammans studera kapitel två i mitt herdabrev.

Gudstjänsten

Innan jag avslutar mitt tal vill jag påminna om en sak till som vi pratat om under dessa dagar. Det handlar om gudstjänsterna. Jag har hört och sett hur ni med god vilja

och stort hjärta försöker bära ert gudstjänstliv i församlingarna. Att med små resurser och vakanser ha ett fullödigt och varierat gudstjänstliv i era församlingar är verkligen en utmaning som jag tycker att ni sköter på ett gott sätt. Det bor inte så många människor runt era kyrkor. Det gör också att det inte kommer så många besökare. Om man då använder gudstjänsten som en värdemätare på sitt arbete och existensberättigande är det lätt att förlora modet. Därför vill jag uppmana er att varken se söndagens gudstjänst som en föreställning som skall locka en stor publik eller som en måttstock på hur duktiga ni är. Meningen med söndagens gudstjänst är tvärtom att vara det tillfälle i veckan då ni samlas till bön för den världsvida kyrkan, för församlingen och dess liv och verksamhet och för alla människor som bor och vistas här. Söndagens gudstjänst blir på det sättet ert sätt att tända Guds ljus för den kommande veckans arbete och möda för er och för de människor som finns i era bygder. Då blir det inte lika viktigt hur många som kommer utan det viktiga blir att ni samlas till gudstjänst och bön för att hålla församlingens ljus tänt. När Jesus säger: ”ni är världens ljus” så uppmanar han ju oss att inte dölja det ljuset utan låta det lysa så det syns. Jag vill därför att ni som på olika sätt arbetar med gudstjänsterna i ert pastorat börja fundera över era gudstjänster utifrån denna utgångspunkt.

”Det är Gud själv och ingen eller inget annat som kallar oss att vara en levande medlem i hans världsvida familj.

Uppdraget och kraften att vara kyrka

Så vill jag avsluta mitt tal med det bibelord som jag gav er i kungörelsen inför denna visitation. Det är hämtat ur dagens psaltarpsalm, psalm 107, där står skrivet i verserna 21 och 22:

”De skall tacka Herren för hans godhet, hans underbara gärningar mot människor, de skall frambara tackoffer och berätta om hans verk med jubel.”

Med dessa ord vill jag påminna om varifrån uppdraget och kraften till att vara Kyrka kommer. Det är Gud själv och ingen eller inget annat som kallar oss att vara en levande medlem i hans världsvida familj. Ordet kyrka, som också har sitt ursprung i den bibliska grekiskan, betyder just Guds familj. Tillhör man en familj har man både ett hem, en tillhörighet, men också ett ansvar och ett uppdrag. Alla döpta är delaktiga i den tillhörigheten och i det uppdraget. Men dopets kallelse och gåva pekar också på att vi måste låta kraften och glädjen i uppdraget komma från Gud och inte från oss själva och vår egen begränsade förmåga. Så glöm inte, oavsett du är anställd, ideell, förtroendevald eller stödjande medlem, att vända blicken mot vår Skapare och Herre som ger oss livet, hemmatillhörigheten, uppdraget och också glädjen i att vara efterfrågade, älskade och värdefulla som vi är.

Det är detta och inget annat är grunden för hela den världsvida kyrkans lovsång, liv och existens som vi är kallade att tillhöra, att vara en del av.

Ja, vi är kallade till att vara kyrka, Guds familj, i våra församlingar, i vårt närsamhälle och vårt tid. För det är inte då som det var förr, eller sedan då allt blir bättre utan här och i detta nu, i vår tid som vi skall vara kyrka. För vår tid är också Guds tid. Nu är Guds tid.

Gud välsigne er och ert viktiga arbete i Hässjö, Ljustorps och Tynderös församlingar.

+Eva Nordung Byström
Biskop i Härnösands stift, Svenska kyrkan